

Kerkenbeleidsplan
Gemeente Londerzeel

Inleiding

Dit kerkenbeleidsplan omvat volgende gebouwen voor de rooms-katholieke eredienst op het grondgebied van de gemeente Londerzeel:

- Sint-Kristoffelkerk, Markt 33, 1840 Londerzeel
- Sint-Jozefkerk, Bloemstraat, 1840 Londerzeel Sint Jozef
- Sint-Amanduskerk, Jozef Vermaesenplein 18, 1840 Londerzeel-Malderen
- Sint-Genovevakerk, Steenhuffeldorp 16A, 1840 Londerzeel-Steenhuffel

De gemeente Londerzeel heeft een goedgekeurd kerkenbeleidsplan. Dit herbevestigd kerkenbeleidsplan werd opgemaakt in overleg tussen de gemeente Londerzeel, het centraal kerkbestuur van Londerzeel en alle kerkfabrieken die eronder ressorteren en werd vervolgens goedgekeurd:

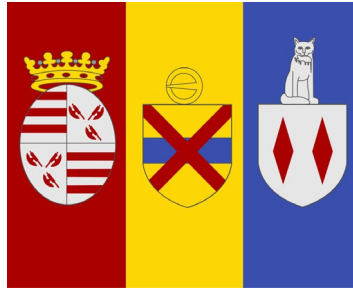
- door de bisschop van Aartsbisdom Mechelen-Brussel op datum;
- door de gemeenteraad van de gemeente Londerzeel op 27 mei 2025

In dit kerkenbeleidsplan worden allereerst de betrokken kerkgebouwen ruimtelijk gesitueerd. Vervolgens volgt een bespreking van elke kerk afzonderlijk. Aan bod komen een beschrijving, een situering in de ruimtelijke omgeving en een beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie. Aan het einde van dit document is er een overzichtstabel opgenomen met de genomen opties (per kerk).

Handtekening bisdom

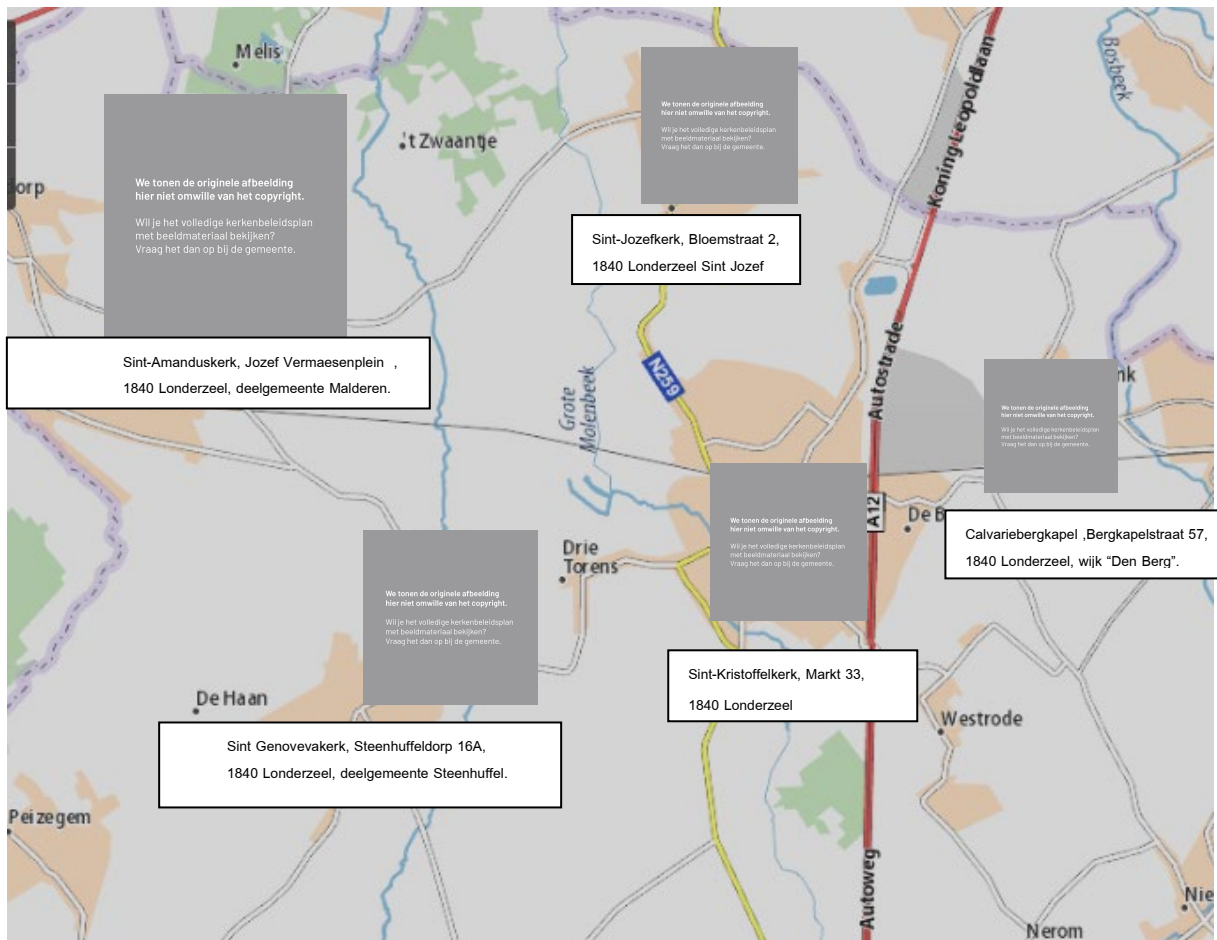
Handtekening gemeente

Situering gemeente Londerzeel in België

Londerzeel ligt ten noorden van Brussel en grenst aan de Antwerpse gemeenten Puurs Sint-Amands, de Vlaams-Brabantse gemeenten Merchtem, Meise en Kapelle-op-den-Bos en in het westen de Oost-Vlaamse gemeente Buggenhout.

Spreiding van kerkgebouwen op het gemeentelijk grondgebied

Criteria of minimumnormen

1. IDENTIFICATIE
2. BESCHRIJVING
3. SITUERING VAN HET GEBOUW IN ZIJN RUIMTELIJKE OMGEVING
4. BESCHRIJVING VAN HET ACTUEEL GEBRUIK EN DE ACTUELE FUNCTIE
5. ONDERBOUWDE VISIE OP HET TOEKOMSTIG GEBRUIK EN DE TOEKOMSTIGE FUNCTIE
6. BRONNEN

1. IDENTIFICATIE

Parochiekerk Sint-Kristoffel

Centrum Londerzeel

Postadres : Markt 33, 1840 Londerzeel

Gemeente: Londerzeel

Kadastergegevens: 23045 - 1 AFD sectie E 199 A

Eigenaar: GEMEENTE LONDERZEEL, Brusselsestraat 25, 1840 Londerzeel

De parochiekerk is nog in gebruik voor de rooms-katholieke eredienst.

Beschermingsstatus:

Type	Subtype	Object nummer	Datum besluit	Datum publicatie besluit	Opmerkingen
Beschermd	monument	40027 OB000608	25 maart 1938	25 april 1938	Toren en beuken
Beschermd	Monument	40027 OB000608	12 maart 1990	20 november 1990	Uitbreiding tot de daken van de kerk

Parochiekerk Sint-Jozef

Deelgemeente: Londerzeel Sint Jozef

Postadres : Bloemstraat, 1840 Londerzeel

Deelgemeente: Londerzeel Sint Jozef

Kadastergegevens: 23045 1 AFD sectie C 18 R

Eigenaar: KERKFABRIEK SINT-JOZEF, Bloemstraat 2, 1840 Londerzeel

De parochiekerk is nog in gebruik voor de rooms-katholieke eredienst.

Beschermingsstatus: de kerk is door provincie erkend als een niet als monument beschermd waardevol gebouw bij besluit Bestendige Deputatie van de provincieraad van 8 juni 2004

Parochiekerk Sint-Amandus

Deelgemeente: Malderen

Postadres : Jozef Vermaesenplein 18, 1840 Londerzeel

Gemeente: Londerzeel

Kadastergegevens: 23048 2 AFD sectie C 301 A

Eigenaar: GEMEENTE LONDERZEEL, Brusselsestraat 25, 1840 Londerzeel

De parochiekerk is nog in gebruik voor de rooms-katholieke eredienst.

Beschermingsstatus:

Type	Subtype	Object nummer	Datum besluit	Datum publicatie besluit	Opmerkingen
Gedeeltelijk beschermd	monument	40080 OB000611	21 augustus 1979	26 oktober 1979	Bescherming van het orgel

Parochiekerk Sint-Genoveva

Deelgemeente: Steenhuffel

Postadres : Steenhuffeldorp 16A, 1840 Londerzeel

Gemeente: Londerzeel

Kadastergegevens: 23080 3 AFD sectie B 68 B

Eigenaar: GEMEENTE LONDERZEEL, Brusselsestraat 25, 1840 Londerzeel

De parochiekerk is nog in gebruik voor de rooms-katholieke eredienst.

Beschermingsstatus:

Bouwkundig erfgoed (geldig sinds 8/10/2021)

Beschermd monument (geldig sinds 30/7/1982)

Type	Subtype	Object nummer	Datum besluit	Datum publicatie besluit	Opmerkingen
Gedeeltelijk beschermd	monument	40110 OB000615 DB000688	30 juli 1982	16 oktober 1982	Romaanse toren, gotisch koor, renaissance

					glasramen van 1535 en 1552, schilderij op hoofdaltaar, reliekschrijnen van Sint-Genoveva en Sint-Carolus Borromeus en schilderij van Sint-Dominicus
--	--	--	--	--	---

2. BESCHRIJVING

Parochiekerk Sint-Kristoffel Londerzeel

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

Type: parochiekerk
Stijl: gotiek
Namen: alternatief Sint-Kristoffel
Dit is de oorspronkelijke naam uit de databank-Coomans.
alternatief Sint-Kristoffelkerk
alternatief Parochiekerk Sint-Christoffel
alternatief Sint-Christoffelkerk
volledig Parochiekerk Sint-Kristoffel
Kerktype: basiliek met transept
Torentype: geveltoren

Relaties met organisaties

Gebruiker: Parochie Sint-Kristoffel Londerzeel vanaf 1829

Cultuurhistorische waarde

Bouwgeschiedenis

Het oudste gedeelte van de gotische kerk is de middenbeuk en de onderbouw van de toren, teruggaand tot de 13de eeuw met aanpassingen in de 16de eeuw. Het koor dateert van de 16de eeuw. In 1898 werd de kerk vergroot met zijbeuken en zijkapellen naar de plannen van architect Stuyck. Toen werd ook de huidige torennaald geplaatst. Het gebouw is een driebeukig bedehuis in zandsteen, met een kruisbeuk, een koor met zijkapellen en een ingebouwde westertoren.

Historiek

Inplanting in de nabijheid van de voormalige burcht, waaruit wordt afgeleid dat het oorspronkelijk om een eigenkerk ging. Afhankelijk van de abdij van Affligem, sinds de 12de eeuw.

De kerk - voornamelijk de toren en het schip - zou teruggaan tot de 13de eeuw, met bepalende veranderingen en vergrotingen uit de 16de eeuw.

In zijn huidige vorm, kruisbasiliek met zware vierkante westtoren tussen zijkapellen, een driebeukig schip van drie traveeën, uitspringende noord- en zuidtranseptarmen van twee traveeën en een ontwikkelde koorpartij van twee rechte traveeën en een vijfzijdige apsis; nagenoeg even diepe zuid- en noordzijkoren met driezijdige sluiting en aanleunende sacristie.

Zandsteenbouw in verzorgd verband. Rijzige westtoren, op elke hoek gestut door hoge, op elkaar gestelde steunberen waarover vier waterlijsten lopen; semi-hexagonaal traptorentje met lichtgleuven en latere semi-piramidale spits op de noordwestzijde.

Oudere kern (13de eeuw) aangegeven door het smal segmentboogvenstertje in de tweede geleding van de noordwand, bovenaan afgelijnd door smalle boogstenen; sporen van de scherpe zadeldakhelling (ongeveer 70°) van de vroegere kerk uit de 13de eeuw(?), bewaard op de oosttorenwand (tweede en derde geleding). Blijkbaar later klein venster met gestrekte latei in het derde register van de zuid- en noordgevels, in laatstgenoemde geflankeerd ~~door een diep geprofileerd rondvenster (gedicht).~~* Slanke spitsboogvormige galmgaten met Y-tracering - twee per wand - afgelijnd door de doorgetrokken waterlijsten die telkens langs de boogrug lopen; de bovenbouw van de toren werd door brand geteisterd in 1730 en 1855; duidelijke bouwnaad boven een rij steigergaten, ongeveer op 2/3 van de uurwerkplaat; een tiental zandsteenlagen, nieuwe steigergaten en kroonlijst op klossen onder de hoge ingesnoerde naaldspits (leien), daterend van circa 1898; hierdoor verdween de tweede klokkenverdieping en de omlopende balustrade.

**blijkbaar is dit nooit een venster geweest, maar het eerste publieke uurwerk dat dienst deed tot aan de kerkenbrand van 1855*

Segmentboogvormig laatgotisch westportaal met gebogen beloop en doorgetrokken torus tussen geprofileerde en overhoeks uitgewerkte en duidelijke ingekaste rechtstanden; aansluitende afzaat van het eveneens ingekast spitsboogvormig westvenster met kwarthol beloop en een op verweerde figuurconsooltjes uitlopend archivolt; bekronende kruisbloem. Aan de noord- en zuidkant, gevels van de zijkapellen en zijbeuken geritmeerd door een overhoekse steunbeer aan de westkant en drie rechte steunberen, alle het profiel van de sokkel volgend; waterlijst en kleine versnijding ter hoogte van de afzaat der geprofileerde spitsboogvensters en de omgebogen driuiplijst erboven; afgeschuinde kop, ijzeren harnas en metalen roedeverdeling.

Uitstekende bovenmuren van de middenbeuk, met drie afgeschuinde stompe spitsboogvenstertjes, behorend tot de oorspronkelijke kerk(?); vernieuwd zadeldak, circa 1590.

Blijkbaar aangepaste transeptarmen gestut door op elkaar gestelde steunberen met driedubbele versnijding: verhoogde of herstelde(?) noord- en zuidpuntgevels: duidelijke bouwnaad hoogte van de schouderstukken; gewijzigde dakhelling. Ingekast spitsboogvenster met afgeschuinde dagkant. Metalen harnas en ruitvormige roeden zoals in het schip (19de eeuw). Ingekast spitsboogvenster in de west- en oostgevels.

Moeilijk te dateren koorpartij wegens wijzigingen en vermoedelijke restauratie(s), wat het geheel een neogotisch uitzicht geeft. Spitsvormige bovenvensters in de rechte koortraveeën met aanleunende zijkoren. Apsis gestut door middel van hoge en slanke steunberen met drie versnijdingen; opengewerkte bovenmuren (hoge onderbouw wegens lichte terreinhelling): smalle en hoge spitsboogvensters met afgeschuinde dakkant en afzaat: vernieuwde(?) of ingekaste omlijstingen met recente traceringen. Afgesnuit zadeldak. Zijkoren met ingekaste tweelichtvensters, en steunberen als in het (vernieuwde?) koor. Zandstenen sacristieën. Afgesnuite bedaking met flauwe helling.

Interieur

Onderaan opengewerkte toren, door een brede spitsboogarcade naar de middenbeuk, opgevangen door zware gebundelde zeilen met voetstukken en fraaie koolbladkapitelen met abacus; spitsbogen naar de zijbeuken, steunend op deze bundelzuilen en halfzuilen tegen de westmuur; verzorgde bakstenen kruisriboverwelling; het geheel blijkbaar als ondervernieuwing van de 16de eeuw indien de kern van de toren opklimt tot de 13de eeuw. Middenbeuk geritmeerd door zware zuilen op achthoekig voetstuk met gelijksoortige kapitelen; zandstenen spitsboogarcaden en bakstenen overwelling op vrij smalle geprofileerde ribben; de overkluizing zou teruggaan tot de 16de eeuw en ook de opstand moet dan wellicht in ondervernieuwing zijn aangepast indien de kern teruggaat tot de 13de eeuw.

Analoge kruisriboverwelling van de zijbeuken, hier opgevangen door de middenbeukzuilen en halfzuilen tegen de noord- en zuidwanden. Spitsboogarcade naar de westkapellen en de transeptarmen.

Homogeen en rustige ruimte met een ietwat gedrongen karakter. De gebundelde pijlers van de kruising (westen) vertonen een bovenaan bepleisterde en beschilderde oosthalfzuil. De door halfzuilen samengestelde oostpijlers vertonen hardstenen basementen en volledig bepleisterde en beschilderde schachten en kapitelen; zelfde patroon voor de halfzuilen van de transeptarmen en de zuilen van het koor en de zijkoren, die alle een soort van verslankte en verstarde nabootsing lijken van de 16de-eeuwse elementen. Beschilderde kruisriboverwelving in het transept en gelijksoortige overkluizing op bepleisterd en beschilderde (bakstenen) schalken met sokkel en bladkapitelen in het koor - ribben steunend op consoles in de zijkoren - waardoor de indruk wordt versterkt dat de hele oostpartij neogotisch zou zijn.

Meubilair.

- Christophorus (18de eeuw)
- barokpreekstoel en -biechtstoel (zuidzijbeuk), (tweede helft 17de eeuw)
- régence getinte biechtstoelen (zuidzijbeuk), (circa midden 18de eeuw);
- Louis XVI-lambrisering (westwand) en doksaal, (vierde kwart 18de eeuw)
- neogotisch meubilair in koor- en zijkoren

Orgel

bouwjaar 1716 door Jan Mattheesens Mechelen

Artefacten

Waardevolle beelden zoals bv. het gepolychromeerd zandstenen Sint-Christoffelbeeld 41 cm hoog – anno 1485-1520 Brabantse laat-gotiek, Mechelse miniatuur

Doopvont

De aanwezigheid van de historisch waardevolle gewaden en andere

Architecturale mogelijkheden

De kerk is aangeduid als vastgesteld bouwkundig erfgoed. Deze vaststelling is geldig sinds 08-10-2021. De toren, daken en beuken zijn aangeduid als beschermd monument. Deze bescherming is geldig sinds 12-03-1990. Uitbreidingen, voor zover die zouden mogen worden uitgevoerd, moeten in elk geval eerst worden voorgelegd aan het Agentschap Onroerend Erfgoed.

Met uitzondering van het koor is de kerk toegankelijk voor mensen met een beperking.

Sanitair, verwarming en elektriciteit zijn in slechte staat. De geluids- en lichtinstallatie werden reeds door de Kerkraad aangepast en vernieuwd.

Behalve het deel van de eredienst is er nog een sacristie en een technisch lokaal voor de centrale verwarming in de kelder.

Afmetingen van het gebouw

De bruto-oppervlakte van de kerk bedraagt circa 844 m².

Bouwfysische toestand

In 1990 werd de torenspits door een storm geveld en heropgebouwd in 1991. De geklasseerde kerk van Sint-Kristoffel Londerzeel is dringend aan restauratie toe. Het koor en een deel van de gevels werden aansluitend gerestaureerd in.

Dakaflopen werden hersteld.

De dakgoten worden halfjaarlijks gereinigd.

De trappen tot de toren en de toren werden gereinigd in september 2024.

Er werd duivenwering geplaatst in 2024.

De gebroken ruitjes van de glasramen werden hersteld door een gespecialiseerd glasatelier.

Te programmeren herstellingen:

Verwarmingsketel te vernieuwen.

Verfafbladding zijbeuken.

Asbestvrij maken van het kelderplafond

Wij verwijzen naar het inspectierapport van Monumentenwacht Vlaams-Brabant 20004/2021/B. De dakbedekkingen, dakkapellen, dakstructuur en zolder, de regenwaterafvoer, het buitenwerk, het interieur werden geïnspecteerd.

Schilderen kerk: transept en koor werden herschilderd.

Monumentenwacht voerde een interieurinspectie uit in 2021 (20004/2021/I)

Voor een uitgebreid gebruik van de kerk zijn verschillende nieuwe technische installaties nodig. In de kelder kan een technisch lokaal voorzien worden. Voor een nieuwe verwarming van een groot volume zoals de kerk is vloerverwarming op dit moment het meest geschikte systeem. Gezien de erfgoedwaarde lijkt dit hier echter niet aan de orde en blijft luchtverwarming toch het meest aangewezen.

Parochiekerk Sint-Jozef Londerzeel

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

Referentietype:

parochiekerken

Referentiestijl:

neogotiek

Namen:

alternatief Sint-Jozef vanaf 1875

Dit is de oorspronkelijke naam uit de databank-Coomans.

alternatief Sint-Jozefkerk vanaf 1875

volledig Parochiekerk Sint-Jozef vanaf 1875

Kerktype:

basiliek met transept

Torentype:

geveltoren

Profiel

De eerste steen van de driebeukige neogotische Sint-Jozefkerk naar ontwerp van architect Caluwaerts werd gelegd op 31 juli 1875. Ze was volledig afgewerkt in 1880.

De parochiekerk is nog in gebruik voor de rooms-katholieke eredienst.

Cultuurhistorische waarde

Bouwgeschiedenis

De eerste steen werd gelegd op 31 juli 1875 en was volledig afgewerkt in 1880.

Relaties met organisaties

gebruiker: Parochie Sint-Jozef, Londerzeel (1871-)

Relaties met personen

architect: Hansotte Gustave (1827-1886)

Neogotische kerk (architect Caluwaerts) en ruime pastorie met neotraditionele inslag, in de gevelbekroning gedateerd 1872.

Architecturale mogelijkheden

De Kerkfabriek Sint-Jozef is eigenaar van de kerk. De parochiekerk is opgenomen in de inventaris onroerend erfgoed.

De kerk is toegankelijk voor mensen met een beperking. Een hellend vlak wordt geplaatst bij ceremonies. Bij heraanleg van het Gerard Walschapplein kan een permanent hellend vlak worden aangelegd.

Sanitair – drie toiletten - zijn aanwezig, de kerk wordt verwarmd met gasblazers en de elektriciteit is in goede staat.

De geluidstechnieken en lichtinstallatie zijn in orde.

Behalve het deel van de eredienst is er nog een sacristie en een magazijn. Er zijn 400 stoelen geplaatst.

In de kerk zijn 57 glasramen aanwezig.

Afmetingen van het gebouw

Hoogte: 13 meter

Lengte: 35 meter

Breedte: 25 meter

Breedte zijbeuken: 6 meter

2 zijaltaren

Bouwfysische toestand

De kerk bevindt zich in goede staat. Het koor werd gekaleid in 2000.

Parochiekerk Sint-Amandus Malderen

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken? Vraag het dan op bij de gemeente.

Type: parochiekerken
Stijl: classicisme gotiek
Namen: alternatief Sint-Amanduskerk vanaf 1451
alternatief Sint-Amanskerk vanaf 1451
alternatief Parochiekerk Sint-Amans vanaf 1451
volledig Parochiekerk Sint-Amandus vanaf 1451
Kerktype: pseudo-basiliek transeptloos
Torentype: geveltoren

Relaties met organisaties

Gebruiker: Parochie Sint-Amandus, Malderen (11de eeuw (?))

Cultuurhistorische waarde

Bouwgeschiedenis

De eerste kerk dateert vermoedelijk tussen de 12de en de 14de eeuw. In 1349 was ze vervallen. In 1451 werd het gotisch koor herbouwd en in 1572 werd de kerk verwoest door de Geuzen. In 1590 brandde de kerk af, waarna ze later werd hersteld. In 1786 werd het schip uitgebreid. Er was een restauratie van de toren in 1987, een restauratie van het hoogkoor en van het dak in 1996 en een restauratie van buitenmuren en ramen in 2005.

Historiek

Het gotische koor van deze kerk, opgericht onder meer dank zij de financiële steun van de plaatselijke heren Marselaer, werd ingewijd in 1463. Aanpassing en vergroting van het schip in classicistische stijl in 1786, waardoor het uitzicht tot op heden werd bepaald.

Plattegrond: westtoren geflankeerd door kapellen ten noorden en ten zuiden, driebeukig schip van vijf traveeën en smaller koor van twee traveeën met driezijdige apsis, waartegen een rechthoekige sacristie werd aangebouwd.

Zandstenen koor (derde kwart 15de eeuw) en westtoren; bak- en hardsteen op een zandstenen sokkel voor de zijbeukgevels en de sacristie (vierde kwart 18de eeuw).

Westtoren op een doorlopende, afgeschuinde sokkel; diverse wijzigingen in het verband, onder meer ter hoogte van het steekboogvormig westvenster en voor de volledige verankerde hoogste bouwlaag, met rondboogvormige galmgaten, uurwerkplaten en galmborden; steigergaten onder de ingesnoerde naaldspits (leien); arduinen rondboogportaal met kwarthol beloop en sluitsteen onder een gebogen en gekorniste waterlijst met gestrekte uiteinden (vierde kwart 18de eeuw); rechts, een rechthoekig venstertje onder gebogen druiplijst.

Blinde westerngevel van baksteen op de reeds genoemde sokkel, voor de twee aanleunende zijkapellen onder leien lessenaarsdak. Breed steekboogvenster in een vlakke omlijsting met oren en druiplijst in hun noord- en zuidgevel (vierde kwart 18de eeuw).

De noord- en zuidzijbeukgevels rusten eveneens op een zandstenen plint en worden geritmeerd door rondboogvensters in vlakke hardstenen omlijstingen; ramen met ijzeren harnas. Kroonlijst met hiel-ojiefprofiel aangegeven door de schouderstukken van de oostpuntgevel afgewerkt met muurvlechtingen, vierde kwart 18de eeuw. Breed leien zadeldak.

Het gotisch koor (derde kwart 15de eeuw) vertoont nog gedichte spitsboogvensters onder meer in de zuidgevel (eerste westtravee), met afgeschuinde dagkant, afgelijnd door een waterlijst die wordt doorgetrokken ter hoogte van de steunbeerkop; de vensters van de tweede koortravee werden verbouwd tot rondboogvensters met vlakke hardstenen omlijstingen, imposten en lekdrempels gelijktijdig met de aanpassing van het koorinterieur (1782). Scherp leien zadeldak, afgewelfd met drie dakschilden aan de oostkant.

Lagere sacristie onder gebogen en afgesnuit leien zadeldak; bakstenen gevels met rechthoekige muuropeningen en vlakke omlijstingen van hardsteen (vierde kwart 18de eeuw).

Binnenin vertoont de opstand van de middenbeuk nog elementen van het laatgotische schip: spitsboogarcaden op zuilen met sokkel en ring en blijkbaar weggewerkt kapiteel onder de achzijdige abacus met astragaal (16de eeuw?). Tongewelf geritmeerd door gordelbogen steunend op classicistische consoles die worden opgenomen in de gekorniste kroonlijst (1786).

De zijbeuken worden overkluisd door middel van pseudo-kruisribgewelven met brede gordelbogen rustend op classicistische consoles aan de middenbeukzijde en op gelijksoortige pilasters aan de noord- en zuidzijde (1786).

Tongewelf en halve koepel met gordelbogen en schijnribben in het aangepaste koor (1782).

Meubilair.

Beelden uit de 18de eeuw, onder meer de patroonheilige (volkskunst);

Barok, Louis XV- en Louis XVI-meubilair, onder meer een biechtstoel met barok reminiscenties, gedateerd 1742; monumentaal portiek-altaar met laat-barok inslag in de driezijdige apsis (1782), beeltenissen en centraal schilderij.

Orgel

Het orgel werd circa 1780-1790 gebouwd, vermoedelijk door Van Peteghem. Het instrument werd volledig getransformeerd door - volgens het naamplaatje op de speeltafel - "Manufactuer van Kerk-Orgels F. LORET Mechelen". Van oorsprong gaat het om een één-klaviersorgel, waarvan het binnenwerk in de linkerkast was ondergebracht. De andere kast was oorspronkelijk leeg.

Het orgel werd in 2007 gerestaureerd door BVBA Capon Orgelbouw, Nijverheidsstraat 1, 8600 Diksmuide.

Het orgel is aangeduid als beschermd monument. De bescherming is geldig sinds 21-08-1979.

Architecturale mogelijkheden

De kerk is eigendom van de gemeente Londerzeel. De kerk is aangeduid als vastgesteld bouwkundig erfgoed. Deze vaststelling is geldig sinds 08-10-2021. Werken, voor zover die zouden mogen worden uitgevoerd, moeten in elk geval eerst worden voorgelegd aan het Agentschap Onroerend Erfgoed.

De kerk is toegankelijk voor mensen met een beperking.

De verwarmingsinstallatie (gasblazers) is vernieuwd in 2019.

De geluidsinstallatie is vernieuwd en functioneert prima.

Behalve het deel van de eredienst is er nog een sacristie en een technisch lokaal voor de centrale verwarming. Er staan 290 stoelen.

Afmetingen van het gebouw

Hoogte: 10 meter

Lengte: 30 meter

Breedte: 14 meter

Bouwfysische toestand

Het dak werd in een eerste fase gerestaureerd in 1997.

De gevels en glasramen van Sint-Amanduskerk Malderen werden volledig gerestaureerd tussen maart en oktober 2005.

De ladders tot de toegang tot de toren werden vernieuwd in 2023.

Wij verwijzen naar het inspectierapport van Monumentenwacht met referentie 20002/2021/B.

Parochiekerk Sint-Genoveva Steenhuffel

Type: parochiekerk
Stijl: gotiek koor, neoclassicisme schip
Namen: afgekort Sint-Genovevakerk
alternatief Parochiekerk Sint-Genoveva en Niklaas
alternatief Sint-Niklaas en Genovevakerk
alternatief Sint-Niklaas en Genoveva (dit is de oorspronkelijke naam uit de databank-Coomans)
volledig Parochiekerk Sint-Genoveva
Kerktype: pseudo-basiliek transeptloos
Torentype: koortoren

Cultuurhistorische waarde

Bouwgeschiedenis

In 1826 werd de originele 15de eeuwse gotische kerk op romaanse basis uitgebreid met een kerkschip. In 1873 vond er al een restauratie plaats en in 1893 werd de kerk vergroot. Een gedeeltelijk herbouwing vond plaats in 1910 en in 1992 een grondige restauratie van de benedenkerk. Tussen 2013 en 2019 werden toren, koor en sacristie volledig gerestaureerd.

Historiek

Tijdens verschillende bouwcampagnes opgetrokken met volgende plattegrond: een driebeukig schip, een rechthoekige oosttoren, en een koor met driezijdige sluiting; bijgebouwen ten noorden tegen de toren en ten zuiden tegen koor en toren.

Het vier traveeën breed driebeukig schip op Dorische zuilen werd in neoclassicistische stijl gebouwd (herinnering eerstesteenlegging in 1825 in de zuidmuur) en in 1910 vergroot met twee blinde traveeën ten westen, voorzien van bijgebouwen (onder meer een doopkapel) en afgewerkt met een neobarokke westgevel.

In de periode 1990-1994 wordt het westportaal opnieuw gesloopt en de kerk verkleind tot afmetingen van voor 1910. Er komt een nieuwe sobere westgevel (ontwerp door architect Gerrit De Pauw).

De rechthoekige toren van zandsteen tussen schip en koor, heeft een romaanse kern (12de eeuw) die echter door bijgebouwen wordt omsloten, zodat slechts een miniem gedeelte zichtbaar is: een muurpand in klein, onregelmatig verband voorzien van een rondboogvenster met boogstenen, boven het dak van het zuidelijk bijgebouw; het uitstekend zandstenen gedeelte in regelmatig verband, is een latere verhoging met spitsboogvormige galmgaten verbonden door een kordon (15de eeuw).

Recent gewelf met mangat, op de begane grond. Gotisch koor (15de eeuw) van twee traveeën met driezijdige sluiting; spitsboogvormige drielichtvensters (vernieuwd maaswerk) tussen de hoge steunberen zonder versnijding; kruisribgewelven op consoles.

Noordelijke bijbouw van de toren uit dezelfde tijd als het koor; doorlopende kordons en plint; rondboogdeur met druiplijst en rechthoekige venstertjes met negblokken.

Recentere sacristie onder lessenaarsdak, ten zuiden aanleunend tegen koor en toren.

Mobilair. Schilderijen op doek uit de 17de eeuw: onder meer een door chronogram gedateerd Nicolas Devotum (1661) Mijtering van de heilige Nicolaas (Charles Wautier), een Onze-Lieve-Vrouw met Heiligen (hoofdaltaar) toegeschreven aan G. De Craeyer, Onze-Lieve-Vrouw met Sint-Dominicus en Schilderij Verrijzenis van Christus; merkwaardige renaissance glasramen in het koor (bevatten datums 1535 noord- en 1552 zuidzijde); beelden van Heilige Anna in gotische trant (16de eeuw), van Heilige Nicolaas en Heilige Genoveva (17de- en 18de eeuw) in barokstijl, en andere, behorend tot de volkskunst (17de- en 18de eeuw).

Twee barokke zijaltaren in hout beschilderd in marmermotief, leeftijd ongekend (enkele eeuwen) maar aangetast door houtworm.

Altaren, biechtstoel, koorlambrisering uit 17de- en 18de eeuw; talrijke grafstenen in de vloer.

Gebruiker: Parochie Sint-Genoveva, Steenhuffel

Gebeurtenissen: Vertrek- en eindpunt voor jaarlijkse voet-, fiets- en busbedevaart naar Scherpenheuvel en jaarlijkse Sint-Genovevaprocesie Steenhuffel op Sinksendag met groot aantal deelnemers.

Architecturale mogelijkheden

De kerk is eigendom van de gemeente Londerzeel. Het betreft een beschermd monument.

De kerk zelf is toegankelijk voor mensen met een beperking.
Koorgedeelte en schip zijn gescheiden door een grote glazen wand met schuifraam

De verwarmingsketel op gas werd recent vernieuwd.

De warme luchtblazers laten geen aparte verwarming toe van het hoofdgebouw en het veel kleinere afsluitbare koorgedeelte.

Elektrische installatie is aan vernieuwing toe, dossier in voorbereiding naar aanleiding van het laatste keuringsverslag.

Er is één moeilijk bereikbaar toilet aanwezig (niet geschikt voor mensen met een beperking).

Geluids- en lichtinstallatie aanwezig. De elektrische verlichtingsinstallatie is aan renovatie toe en vernieuwing toe. Bekabeling is niet meer conform huidige AREI en de verlichtingstoestellen zijn oudere energie verslindende types (niet conform huidige Europese regelgeving).

Behalve het deel van de eredienst is er nog een sacristie en een technisch lokaal voor de centrale verwarming.

Afmetingen van het gebouw

Hoogte: 11 meter

Lengte: 20 meter

Breedte: 16 meter

Bouwfysische toestand

De kerk is gebruiksklaar, restauratie in 3 fasen beëindigd maar niet alle artefacten werden afgewerkt en terug geplaatst (oa. Reliekschrijnen Sint-Genoveva en Carolus Borromeus). We stellen ook vast de zijaltaren uit het originele restauratiedossier verwijderd zijn (identificatiestickers uit de studie zijn nog deels aanwezig).

Geen inbraakbeveiliging aanwezig.

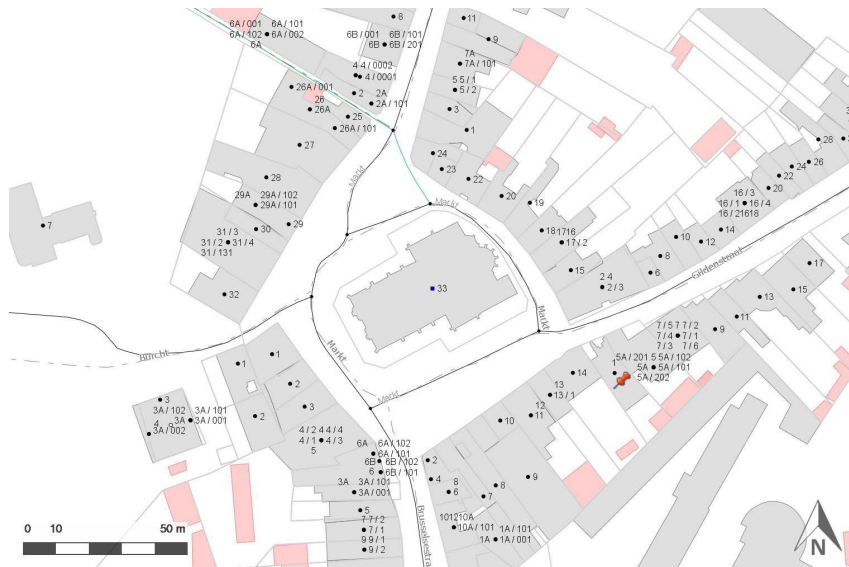
Geen brandbeveiligingsinstallatie.

Inspectieverslag monumentenwacht 2017/2020B (niet alle tekorten/aanbevelingen ondertussen aangepakt)

Geen inspectieverslag interieur monumentenwacht

3. SITUERING IN DE RUIMTELIJKE OMGEVING

PAROCHIEKERK SINT-KRISTOFFEL LONDERZEEL

De Sint-Kristoffelkerk ligt in het centrum van Londerzeel, midden op de Markt en heeft een zeer prominente positie in de dorpskern van Londerzeel. De kerk ligt in woongebied.

De afstand tussen de kerk en het parochiaal Gildenhuis is ongeveer 75 meter. Met de wagen is de kerk vlot bereikbaar. Er zijn voldoende parkeerplaatsen rond de kerk en op 75 meter is parkeermogelijkheid tot 150 plaatsen.

Rondom de kerk bevinden zich de kernstraten van Londerzeel-centrum, waar op wandelafstand diverse handels- en horecazaken zijn gevestigd. Het Woonzorgcentrum “Herfstvreugde” bevindt zich in de Kerkhofstraat op 500 meter.

Deze parochiekerk heeft een eigen vooral historische en culturele waarde en blijft noodzakelijk voor de katholieke eredienst. Tot nu toe is er geen sprake van medegebruik met andere erediensten, herbesteding of van multifunctionele nevenbestemmingen. De kerk kan in aanmerking komen voor socio-culturele activiteiten, met respect voor het sacrale, en mits inachtnaam van de voorwaarden die maar dit kan in alle geval niet gebeuren zonder degelijke organisatie van eventuele dergelijke activiteiten en evenmin zonder beschermende maatregelen ter vrijwaring van de gebouwen en de inhoud ervan.

Sint Jozefkerk, Londerzeel St Jozef

De Sint-Jozefkerk in het gehucht Londerzeel Sint-Jozef is eigendom van de kerkfabriek Sint-Jozef is erg groot en nog in zeer goede staat.

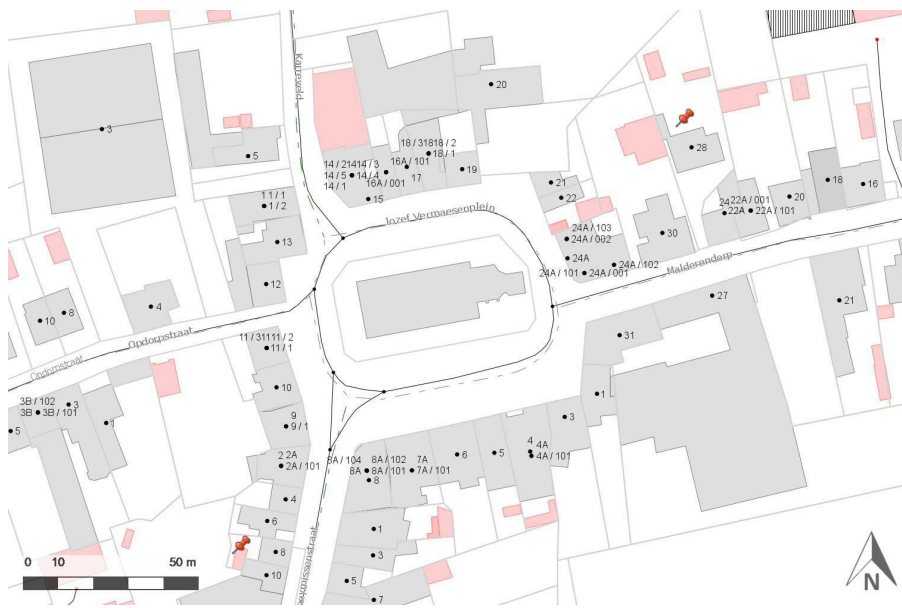
Een aanpassing voor vieringen in beperktere kring zal heel wat besparingen opleveren voor verwarming.

Het gemiddelde van de jaarlijkse diensten zijn eucharistievieringen, uitvaarten, huwelijken is voor de laatste 3 jaar 100 diensten.

Er zijn 25 parkeerplaatsen rond de kerk.

Deze parochiekerk heeft een eigen vooral historische en culturele waarde en blijft noodzakelijk voor de katholieke eredienst. Tot nu toe is er geen sprake van medegebruik met andere erediensten, herbestemming, of van multifunctionele nevenbestemmingen. De kerk kan in aanmerking komen voor socio-culturele activiteiten, met respect voor het sacrale, en mits inachtnaam van de voorwaarden die maar dit kan in alle geval niet gebeuren zonder degelijke organisatie van eventuele dergelijke activiteiten en evenmin zonder beschermende maatregelen ter vrijwaring van de gebouwen en de inhoud ervan.

Sint Amanduskerk, Malderen

De kerk neemt een centrale plaats in het dorpscentrum. De afstand tussen de kerk en het parochiaal centrum is ongeveer 500 meter.

Er zijn 50 parkeerplaatsen rond de kerk. Het parochiaal centrum 'Gildenhuis' bevindt zich op wandelafstand.

Deze parochiekerk heeft een eigen vooral historische en culturele waarde en blijft noodzakelijk voor de katholieke eredienst. Tot nu toe is er geen sprake van medegebruik met andere erediensten of herbestemming. Er is een eucharistieviering of gebedsdienst op zonden hoogdagen en iedere donderdagavond. De kerkelijke uitvaarten vinden er plaats en er zijn twee schoolvieringen van de Virgo Amandus basisschool. Dagelijks is er een ochtendgebed en dat sinds 2004.

De Sint-Amanduskerk is een **“open kerk”**: de kerk is **dagelijks geopend van 8.00 tot 17.00 uur** voor de passant of zinzoeker.

Sint-Genovevakerk, Steenhuffel

De Sint-Genovevakerk Steenhuffel is eigendom van de gemeente.

De kerk onderging vanaf 2013 een restauratie waarin koor, glasramen en artefacten aangepakt werden.

Er zijn 75 parkeergelegenheden rond de kerk.

In de onmiddellijke omgeving bevinden zich (feest)zalen

(Brouwershuis, d'Oude Bottelarij brouwerij Palm, Forever, De Kampanje, Flandria)

Er zijn ten minste wekelijks erediensten (eucharistievieringen, gebedsdiensten, uitvaarten, huwelijken, dopen, communie).

De afstand tussen de kerk en het parochiaal centrum 't Zaalte alsook kerkhof is +/- 700m

Deze parochiekerk heeft een eigen vooral historische en culturele waarde en blijft noodzakelijk voor de katholieke eredienst. Tot nu toe is er geen sprake van medegebruik met andere erediensten, herbestemming, of van multifunctionele nevenbestemmingen.

4. BESCHRIJVING VAN HET ACTUEEL GEBRUIK EN DE ACTUELE FUNCTIE

Sint-Kristoffelkerk Londerzeel

Op dit ogenblik is de kerk enkel in gebruik voor de rooms-katholieke eredienst.

Om de twee weken is er op zondag een eucharistieviering en op de kerkelijke hoogdagen.

Om de twee weken is er een gebedsdienst – dus een 26-tal – en iedere dinsdag om 9 uur.

- Doopsels
- Huwelijken
- Kerkelijke uitvaarten: 40 gespreid over woensdagen, vrijdagen en zaterdagen
- Schoolvieringen van Virgo Sapiens en de gemeentelijke basisschool Centrumschool

De kerk is wekelijks geopend op dinsdag van 9.00 uur tot 12.00 uur voor passant of zinzoeker.

De uitvaarten die in de kerk plaatsvinden nemen af gezien de inrichting van een aula in het uitvaartcentrum.

De kerk wordt ook gebruikt voor concerten en tentoonstellingen van lokale verenigingen bv. fanfare, Academie Londerzeel, kerstconcert, Heemkundige Kring.

Sint Jozefkerk Londerzeel Sint-Jozef

Op dit ogenblik is de kerk enkel in gebruik voor de rooms-katholieke eredienst.

Het aantal ceremonies per jaar omvattende eucharistievieringen, uitvaarten, huwelijken voor de laatste 3 jaar bedraagt gemiddeld 100.

De kerk is enkel in gebruik voor de rooms-katholieke eredienst.

Op dit ogenblik vinden er volgende ceremonies plaats :

- om de 14 dagen in het weekend viering met parochiepriester
- om de 14 dagen in het weekend viering met voorganger
- uitvaarten : gemiddeld 25 per jaar
- doopsels : gemiddeld 20 per jaar
- eerste communie : afwisselend in Londerzeel Sint-Jozef en Steenhuffel

Sint-Amanduskerk Malderen

De kerk is enkel in gebruik voor de rooms-katholieke eredienst.

Dagelijks is er een ochtendgebed om 8.30 uur.

Op zondag om de twee weken vindt een eucharistieviering plaats en om de twee weken vindt een gebedsdienst plaats. Bij de gedachtenisviering en hoogdagen wordt er na de viering koffie aangeboden.

Vieringen op de hoogdagen wanneer die niet op een zondag vallen: 1 november, Kerstmis, O. H. Hemelvaart, O. L.V. Hemelvaart

Wekelijks op donderdag is er een eucharistieviering.

Er zijn zes gemeenschappelijke doopselvieringen per jaar, een tweetal huwelijksvieringen per jaar en ongeveer twintig kerkelijke uitvaarten per jaar en een eerste communieviering met gemiddeld achttien kinderen.

De beide lagere scholen in Malderen maken gebruik van de kerk voor hun viering of voor een catechesemoment.

Jaarlijks is er op 1 mei - een organisatie van KWB Malderen - een open Kerkendag samen met de plantenmarkt van de Landelijke Gilde Malderen waarbij een bloemstuktentoonstelling wordt georganiseerd.

Op de vierde zaterdag van de Advent is er ook 'Night of light' waarbij mensen van 18 tot 21 uur in de kerk een kaarsje kunnen komen branden voor alle mensen waarvoor het figuurlijk donker is in hun leven. De kerk is dan sfeervol verlicht en versierd met aangepaste beelden en muziek.

Concerten:

Jaarlijks wordt door de plaatselijke fanfare of het Amicale koor de kerk gebruikt voor hun concert.

Het geklasseerd orgel staat vrij voor cursisten om te oefenen.

Sint-Genovevakerk Steenhuffel

De kerk is enkel in gebruik voor de rooms-katholieke eredienst.

Op dit ogenblik vinden er volgende erediensten plaats:

- minimaal één keer per week een eredienst (eucharistieviering/gebedsdienst) en dit ook alle hoogdagen die tijdens de week vallen en extra beschikbaarheid voor begrafenissen, dopen, huwelijken, processie, communie en vormsel.
- erediensten tijdens vastenperiode, paasperiode
- kerstbezinning van de Virgo school Londerzeel centrum) en de kerstevocatie voor de kleuters(Steenhuffel)

- occasioneel gebruik van de kerk door zangkoor Valeriaan en Amicale (in voorbereiding) voor hun concerten

-occasioneel ter beschikking voor toelichting heemkundige kring

5. ONDERBOUWDE VISIE OP HET TOEKOMSTIG GEBRUIK EN TOEKOMSTIGE FUNCTIE

Alle betrokken partijen engageren zich om naar aanleiding van het jaarlijks overleg tussen het centraal kerkbestuur en gemeente na te gaan of het plan nog actueel is en of wijzigingen noodzakelijk zijn.

Het geactualiseerde voorstel van het kerkenbeleidsplan werd goedgekeurd door het Centraal KerkBestuur op 5 mei 2025 en overgemaakt aan de gemeente en het bisdom voor goedkeuring.

De gemeentelijke goedkeuring werd bevestigd in de gemeenteraad van 27 mei 2025

De goedkeuring van het bisdom werd verleend op

Deelgemeente (en wijk)	Kerk	Toekomstvisie
Londerzeel	Sint-Kristoffelkerk	Nevenbestemming
Londerzeel wijk Sint-Jozef	Sint-Jozefkerk	Valorisatie
Malderen	Sint-Amanduskerk	Valorisatie
Steenhuffel	Sint-Genovevakerk	Valorisatie

Sint Kristoffelkerk, Londerzeel

De uitvoering van een haalbaarheidsonderzoek 'nevenbestemming kerken' werd begin 2019 goedgekeurd door het gemeentebestuur. De startvergadering met Projectbureau Herbestemming Kerken heeft plaatsgehad op 25 juni 2019.

De slotvergadering met het projectbureau en de stuurgroep vond plaats op 19.11.2020. Het college van burgemeester en schepenen heeft tijdens de zitting van 4 januari 2021 kennis genomen van het eindverslag van het haalbaarheidsonderzoek van de nevenbestemming van de Sint-Kristoffelkerk. Nadien werden geen beslissingen meer genomen inzake de nevenbestemming. Zoals eerder gesteld werd enkel voor de kerk van Londerzeel de mogelijkheid van nevenbestemming onderzocht.

Sint Jozefkerk, Londerzeel St Jozef

Valorisatie heeft betrekking op initiatieven die, met respect voor het normale gebruik van de parochiekerk, de betekenis van het kerkgebouw in al zijn aspecten kunnen versterken en bevorderen (religieuze en culturele, historische en kunsthistorische, architecturale en landschappelijke aspecten). Voorbeelden hiervan kunnen zijn het inrichten van tentoonstellingen, concerten, voordrachten, boekvoorstellingen.

De kerk is enkel in gebruik voor de rooms-katholieke eredienst. De kerk is door de provincie erkend als een niet als monument beschermd waardevol gebouw (bij besluit Bestendige Deputatie van de provincieraad van 8 juni 2004).

Huidig gebruik: liturgisch en sociaal-cultureel

Toekomstig gebruik: blijft bestemd voor de eredienst zonder beperking in de tijd

Sint Amanduskerk, Malderen

De eerste functie van de kerk is de plaats voor de gemeenschap om samen het geloof te vieren in zijn verschillende aspecten.

Vervolgens openstaan voor socio-culturele activiteiten die de geest van de sacrale ruimte respecteren en die de diensten van de geloofsgemeenschap niet verhinderen.

Het geklasseerde orgel kan gebruikt worden voor concerten of oefeningen van cursisten van de Academie voor Muziek Woord en Dans.

De kerk kan deels gebruikt worden als tentoonstellingsruimte.

In de nabije toekomst wordt er een project opgestart hoe de ruimte innovatief kan worden aangewend voor zingeving en verdieping met het oog op de toekomst.

Jaarlijks overleg en planning om noden en activiteiten te bespreken.

Huidig gebruik: liturgisch en sociaal-cultureel

Toekomstig gebruik: blijft bestemd voor de eredienst zonder beperking in de tijd

Sint-Genovevakerk, Steenhuffel

Huidig gebruik: liturgisch en sociaal-cultureel

Toekomstig gebruik: blijft bestemd voor de eredienst zonder beperking in de tijd

Op 8 januari 2025 vond een overlegvergadering plaats tussen kerkraad en parochieploeg van Steenhuffel.

Valorisatie heeft betrekking op initiatieven die, met respect voor het normale gebruik van de parochiekerk, de betekenis van het kerkgebouw in al zijn aspecten kunnen versterken en bevorderen (plaats voor zinzoekers en verdieping, religieuze en culturele, , historische en kunsthistorische, architecturale en landschappelijke aspecten).

Dit kan bijvoorbeeld een occasioneel en passend gebruik zijn van het kerkgebouw door verenigingen met een lokaal karakter, actief in Londerzeel, om mensen op een zinvolle manier samen te brengen voor kunsthistorische rondleidingen (cfr. glasramen), kooroptreden, concerten, voordrachten, conferenties of tijdelijke tentoonstellingen in de mate dat zij geen belemmering vormen voor de erediensten.

Het kerkgebouw zou beter benut kunnen worden indien het koorgedeelte een aparte aansturing van de verwarming heeft, toegang mogelijk gemaakt wordt voor personen met een beperking en aangepast sanitair. Er wordt gedacht aan bvb. vergaderingen met een beperkt aantal personen, tentoonstellingen, gebruik voor catechese, evenementen die plaatsgrijpen beginnend met een moment van bezinning, studenten die in stilte kunnen studeren.

De "grote" kerk is volgens de kerkraad minder geschikt - gezien inkorting - om manifestaties in te richten, alhoewel elke aanvraag zal onderzocht worden inzake haalbaarheid (denk aan verzoek van gemeente bij noodsituatie/hittegolf)

Openstellen van de kerk voor al deze initiatieven vereist beheer en organisatie die niet alleen door kerkraad en vrijwilligers kan gebeuren (hulp gemeente en integratie in toerismeplan gemeente). Om dit te realiseren dienen verdere afspraken gemaakt ifv toegankelijkheid, beveiliging patrimonium enz..

Belangrijk is ook het cultureel erfgoed in stand te houden voor het nageslacht (inspectieverslagen interieur en exterieur van monumentenwacht opvolgen)

6. BRONNEN

Vandeputte, O., 2007, Gids voor Vlaanderen: Toeristische en culturele gids voor alle steden en dorpen in Vlaanderen, Tielt: Lannoo.

Parochiekerk Sint-Christoffel (ID:40027), in: Inventaris van het Bouwkundig Erfgoed, <https://inventaris.onroenderfgoed.be/dibe/relict/40027>

Parochiekerk Sint-Jozef (ID: 40080), in: Inventaris van het Bouwkundig Erfgoed, <https://inventaris.onroenderfgoed.be/dibe/relict/40080>

Parochiekerk Sint-Amandus (ID: 40091), in: Inventaris van het Bouwkundig Erfgoed, <https://inventaris.onroenderfgoed.be/dibe/relict/40091>

Parochiekerk Sint-Genoveva (ID: 904), in: Inventaris van het Bouwkundig Erfgoed, <https://id.erfgoed.net/aanduidingobjecten/904>

Sint-Amanduskerk: de kerk wordt besproken in een handgeschreven overzicht van pastoor Herben dat te vinden is in het archief

FAUCONNIER A. & ROOSE P. 1975: *Het historisch orgel in Vlaanderen, deel IIa. Brabant arrondissement Halle Vilvoorde*, Brussel, 225-227

Sacré, M., *Geschiedkundige aantekeningen over Malderen*, 1768.

Lambein, Sofie (22-04-2016)

De Maegd C. & Van Aerschot S. 1975: *Inventaris van het cultuurbezit in België, Architectuur, Vlaams-Brabant, Halle-Vilvoorde*, Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen 2N, Gent.
Auteurs: De Maegd, Christiane & Van Aerschot, Suzanne

LNDEMANS P., *Brabantse Beewegen... H. Kruis, Londerzeel*, in *Eigen Schoon en de Brabander*, 1949, p. 436-437.

Haalbaarheidsonderzoek voor nevenbestemming Sint-Kristoffelkerk Londerzeel, ORIGIN Architecture & Engineering – Collectief Noord architecten – Universiteit Antwerpen, 19/11/2020